

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 61 0 Пс 007942 17 Рев
Бања Лука, 07.9.2017. године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија Росе Обрадовић, као предсједника вијећа, Горјане Попадић и Војислава Димитријевића, као чланова вијећа, у правној ствари тужитељице Х. д.д. С., заступана по пуномоћнику Ф.З., адвокату из С., против тужених АД Х.1 П. у стечају, заступана по пуномоћнику П.Н., адвокату из В., РС, заступана по Правобранилаштву Републике Српске Бања Лука, ИРБ РС а.д. Б.Л. и Фонда за ... РС а.д. Б.Л., ради испуњења уговора, одлучујући о ревизији тужитељице против пресуде Вишег привредног суда у Бањој Луци број 61 0 Пс 007942 16 Пж од 28.9.2016. године, на сједници одржаној 07.9.2017. године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Окружног привредног суда у Источном Сарајеву број 61 0 Пс 007942 14 Пс од 28.3.2016. године одбијен је тужбени захтјев којим је тражено да се туженој АД Х. П. у стечају (даље: првотужена) наложи да изврши супотписивање заједничког налога за пренос 717.000,00 америчких долара у обвезницама ирачке владе са припадајућим каматама од 01.01.2006. године и то са заједничког ескроу-рачуна на рачун тужитељице, а да се тужени РС (даље: друготужена), ИРБ РС а.д. Б.Л. (даље: трећетужена) и Фонд за ... РС а.д. Б.Л. (даље: четвртотужени) обавезу да дозволе ово супотписивање те да у одговарајућим евиденцијама бришу своју својину на наведеним новчаним средствима. Тужитељица је обавезана да туженима накнади трошкове парничног поступка и то првотуженој у износу од 16.438,50 КМ, друготуженој у износу од 13.500,00 КМ, а трећетуженој и четвртотуженом у износу од 396,00 КМ.

Другостепеном пресудом Вишег привредног суда у Бањој Луци број 61 0 Пс 007942 16 Пж од 28.9.2016. године жалба тужитељице је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Благовремено изјављеном ревизијом тужитељица побија другостепену пресуду због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, предлажући да се обје нижестепене пресуде преиначе и усвоји тужбени захтјев или да се исте укину и предмет врати првостепеном суду на поновни поступак.

У одговорима на ревизију тужени оспоравају све наводе ревизије с приједлогом да се ревизија одбије.

Ревизија није основана.

Предмет одлучивања у овом парничном поступку је захтјев тужитељице да се наложи првотуженој да испуни обавезу преузету Споразумом о регулисању међусобних односа, а да се осталим туженима наложи да предузму радње које би довеле до потпуне реализације тог Споразума.

Расправљајући о овако постављеном тужбеном захтјеву нижестепени судови су утврдили: да су тужитељица и првотужена дана 27.11.2011. године закључиле Генерални споразум о закључењу уговора о судској нагодби, којим су се договориле да међусобне спорове који се воде код надлежног привредног суда у Београду, а који се односе на расподјелу обвезница ирачке владе, ријеше закључењем судског поравнања; да је наведеним Споразумом предвиђено да тужитељици припадне 60% вриједности обвезница, а првотуженој 40% те вриједности, као и да се камате између њих подијеле у истом омјеру; да је овим Споразумом утврђено да ће тужитељица и првотужена отворити заједнички ескроу-рачун у сврху обезбјеђења средстава по евентуалним тужбама трећих лица, на који ће положити обвезнице и готовину, с тим да овај рачун гласи на име тужитељице, али да је располагања са тог рачуна могуће вршити само уз писмену сагласност обје потписнице Споразума; да су дана 28.3.2012. године тужитељица и првотужена закључиле Споразум о дјелимичном регулисању међусобних односа којим су утврдиле да тужитељици припада 2/3 дијела ирачких обвезница, а првотуженој 1/3 дијела истих, те да свака од њих сноси своје трошкове судских спорова; да је 18.6.2012. године над првотуженом отворен стечајни поступак; да је тужитељица дана 21.6.2012. године са кипарском фирмом „Кд.“ (даље: консултантска кућа) и адвокатом Драганом Ступаром закључила уговор о пружању консултантских и адвокатских услуга, којим се наведени адвокат обавезао заступати тужитељицу у споровима са Ј. банком из Б., који су се водили пред привредним судом у Б., док се консултантска кућа обавезала ангажовати на наплати потраживања од Владе И. и преносу ирачких обвезница те давати правне савјете и у том циљу ангажовати адвоката; да се овим уговором тужитељица обавезала консултантској кући исплатити 1.952.000,00 Еура на име награде и трошкова; да су тужитељица и првотужена дана 14.9.2012. године закључиле Споразум о регулисању међусобних односа у вези наплате ирачког дуга и ирачких обвезница којим се, између осталог, тужитељица обавезала да, умјесто депоновања на заједнички ескроу-рачун, плати трећој страни износ од 1.952.000,00 Еура, у складу са одлуком њеног Надзорног одбора, док се првотужена обавезала да, због евентуалних тужби трећих лица, на заједнички рачун депонује обвезнице у номиналном износу од 1.195.000,00 америчких долара, од чега 60% има бити намијењено компензацији трошкова које је тужитељица платила трећој страни; да је прије испуњења наведене обавезе првотужена била дужна прибавити потребну сагласност надлежног органа, а уколико се та сагласност не прибави у року од 60 дана, договорено је да цитирани споразум не производи правно дејство и не обавезује уговараче; да је овим Споразумом предвиђено и да ће свака уговорна страна сносити своје трошкове које је имала поводом спорова вођених пред привредним судом у Београду; да је тужитељица 16.10.2012. године консултантској кући исплатила износ од

1.952.000,00 Еура и то из средстава наплаћених по основу камата; да је на испитном рочишту одржаном дана 12.12.2012. године стечајни управник првотужене признао Министарству финансија Републике Српске излучно право на спорним обвезницама у номиналној вриједности од 5.881.000,00 америчких долара.

Имајући у виду овакво утврђено чињенично стање, првостепени суд налази да дио споразума закљученог између тужитељице и првотужене, чије се извршење тражи у овом спору, не производи правно дејство јер у утврђеном року није прибављена потребна сагласност надлежног органа, а прије свега Одбора повјерилаца првотужене, па одбија тужбени захтјев у цијелости.

Одлучујући о жалби тужитељице, другостепени суд прихвата чињеничне и правне закључке првостепеног суда те налази да првотужена није закључила уговор са консултантском кућом па нема ни обавезу да плаћа услуге те куће, поготово што је са тужитељицом уговорено да ће свака од њих плаћати своје трошкове у вези спорова који су се водили пред привредним судом у Београду. Овај суд сматра и да, обзиром да у стечајном поступку који је отворен над првотуженом није тражила да јој се призна излучно право на спорним обвезницама, тужитељица није овлаштена да ставља захтјев у односу на друготужену, трећетужену и четвртотуженог те да ови тужени немају пасивну легитимацију у предметном спору.

Одлуке нижестепених судова су на закону засноване.

Није спорно да је стечајни управник првотужене Споразумом од 14.9.2002. године преузео обавезу да на заједнички рачун депонује обвезнице у номиналној вриједности од 1.195.000,00 америчких долара, од чега ће 60% вриједности бити намијењено компензацији трошкова тужитељице према трећем лицу. Међутим, ова обавеза је преузета уз услов да се претходно прибави сагласност надлежног органа, за шта је првотуженој остављен рок од 60 дана. Наведеним Споразумом је изричито предвиђено да исти неће производити правно дејство и да неће обавезивати уговораче у случају да се у поменутом року та сагласност не прибави. Међу странкама није спорно да никада није прибављена сагласност за преузимање напријед наведене обавезе првотужене.

Дакле, овдје се ради о преузимању обавезе под условом. Услов је будући неизвјестан догађај (чињеница или околност) од чијег наступања или ненаступања, по вољи субјеката или на основу закона, зависи почетак или престанак дејства правног посла. Одложни или суспензивни је онај услов од чијег наступања или ненаступања зависи дејство правног посла. Уколико не наступи будући неизвјестан догађај (овдје: прибављање потребне сагласности), правно дејство учињене изјаве воље односно сагласност изјава воља неће наступити. Раскидни или резолутивни је онај услов чије наступање доводи до престанка дејства правног посла који је настао и почео дејствовати.

Потестативни је онај услов чије наступање зависи од воље субјеката, а каузални је онај услов чије наступање не зависи од воље субјеката односно који настаје независно од њихове воље. Мјешовити услов је онај чије наступање

зависи и од воље субјеката и наступања неке чињенице независно од њихове воље.

У ставу 1. члана 74. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ број 29/78, 39/85 и 57/89 те („Службени гласник Републике Српске“ број 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04, даље: ЗОО) је одређено шта је услов односно када је уговор закључен под условом. Услов је средство ограничења дејства правног посла па се у ставу 2. цитираног члана констатује да, ако је уговор закључен под одложним условом, па се услов испуни, уговор дјелује од тренутка његовог закључења. Уколико одложни услов не би био испуњен, закључени уговор не би ступио у дејство тј. не би се појавио као извор настанка облигационог односа.

У конкретној ситуацији није испуњен услов који су странке уговориле Споразумом од 14.9.2012. године, па уговорна клаузула којом се првотужена обавезала депоновати обвезнице на заједнички рачун у циљу подмирења трошкова тужитељице према трећем лицу не производи правно дејство и има се сматрати да уговор односно цитирана клаузула није ни закључена, а за уговараче не настају предвиђена права и обавезе.

Стога је правилан закључак нижестепених судова да није основан захтјев тужитељице којим тражи извршење уговорне обавезе која није ни настала због неиспуњавања услова за њен настанак.

Одредбом члана 114. Закона о стечајном поступку („Службени гласник Републике Српске“ број 26/10-Пречишћени текст, даље: ЗСП), на који се позива ревиденткиња, је прописано да је радња стечајног управника правно ваљана и у случају да он за ту радњу није прибавио сагласност одбора или скупштине повјерилаца у складу са одредбом члана 113. тог закона. Међутим, у овом случају захтјев тужитељице није одбијен из разлога што се ради о ништавој одредби уговора већ из разлога што није испуњен услов који је био неопходан да би та одредба имала правно дејство. Ни тврдња ревизије да је директор првотужене усмено дао пристанак да првотужена учествује у сношењу трошкова консултантске куће нема утицаја на законитост нижестепених пресуда обзиром да су, према одредби члана 55. ЗСП, отварањем стечајног поступка над првотуженом престала сва овлаштења њеног директора и прешла на стечајног управника.

За рјешење овога спора није битно да ли су услуге консултантске куће биле корисне за првотужену или нису мада се из стања овог списка може закључити да ни тужитељица ни првотужена нису оствариле биле какву корист од ангажовања те куће. Према наводима тужитељице, ова кућа је ангажована ради лобирања да се судски спор који је против ње и првотужене покренуло предузеће „Ингра“ из Загреба оконча у корист тужитељице и првотужене. Међутим, тај спор је окончан повољно за тужитељицу и првотужену прије него је закључен уговор са консултантском кућом. Осим тога, из садржаја уговора произилази да је консултантска кућа требала посредовати у споровима који су се водили са Ј. банком из Б., а не у спору са предузећем „И.“ из З., а сви спорови са Ј. банком из Б. су ријешени закључењем судског поравнања, о чему су се тужитељица и првотужена договориле прије него што је тужитељица закључила уговор са консултантском кућом.

Нижестепени судови су правилно, у складу са одредбом члана 99. ЗОО, тумачили одредбе Споразума чије се извршење тражи у овој парници. Они се нису држали дословног значења употријебљених израза већ су истраживали заједничку намјеру странака и спорне одредбе разумјели тако како то одговара начелима облигационог права, док су јасне одредбе примијенили онако како гласе.

Обзиром да је стечајни управник првотужене признао Министарству ... РС излучно право на спорним обвезницама, то се предметне обвезнице не могу сматрати дијелом стечајне масе (члан 41. став 1. у вези са чланом 34. ЗСП), па првотужена није ни могла бити обавезана да те обвезнице пренесе на тужитељицу. Позивање тужитељице на налаз и мишљење вјештака финансијске струке Радивоја Иконића је ирелевантно, поготово ако се има у виду да се овај вјештак изјашњавао и о чињеницама које нису у домену његове струке и које може утврђивати само суд, а не вјештак. Примјерице, вјештак се изјашњавао о томе да ли су тужитељица и првотужена извршиле обавезе из закљученог споразума, ко има својину на спорним обвезницама и шта чини стечајну масу, чиме је изашао из оквира своје струке. При томе треба нагласити да је другостепени суд правилно констатовао да је тужитељица само у стечајном поступку могла оспоравати одлуку стечајног управника првотужене о признању излучног права у односу на предметне обвезнице, што иста није учинила.

Имајући све напријед наведено у виду, очигледно је да је неоснован и захтјев тужитељице да јој друготужена, трећетужена и четвртотужени признају право својине на спорним обвезницама, будући да ови тужени немају било какве законске или уговорне обавезе према тужитељици у погледу тих обвезница.

На основу изложеног ваљало је одлучити као у изреци на основу одредбе члана 248. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске” број 58/03 до 61/13).

Предсједник вијећа
Роса Обрадовић

За тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић